

Woensdag 14 november 2017

P8_TA(2017)0427

De inzet van cohesiebeleidsinstrumenten door regio's om demografische veranderingen aan te pakken

Resolutie van het Europees Parlement van 14 november 2017 over de inzet van cohesiebeleidsinstrumenten door regio's om demografische veranderingen aan te pakken (2016/2245(INI))

(2018/C 356/02)

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 174 en 175 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad ⁽¹⁾,
- gezien Verordening (EU) nr. 1301/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en specifieke bepalingen met betrekking tot de doelstelling „Investeren in groei en werkgelegenheid”, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1080/2006 ⁽²⁾,
- gezien Verordening (EU) nr. 1304/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende het Europees Sociaal Fonds en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1081/2006 van de Raad ⁽³⁾,
- gezien Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende specifieke bepalingen voor steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling ter verwezenlijking van de doelstelling „Europese territoriale samenwerking” ⁽⁴⁾,
- gezien Verordening (EU) nr. 1302/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1082/2006 betreffende een Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTS), wat de verduidelijking, vereenvoudiging en verbetering van de oprichting en werking van dergelijke groeperingen betreft ⁽⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 4 februari 2016 over de specifieke situatie van eilanden ⁽⁶⁾,
- gezien Verordening (EU) nr. 1300/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake het Cohesiefonds en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1084/2006 van de Raad ⁽⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 4 april 2017 over vrouwen en hun rol in plattelandsgebieden ⁽⁸⁾,
- gezien zijn resolutie van 10 mei 2016 over cohesiebeleid in de berggebieden van de EU ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 320.

⁽²⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 289.

⁽³⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 470.

⁽⁴⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 259.

⁽⁵⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 303.

⁽⁶⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0049.

⁽⁷⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 281.

⁽⁸⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2017)0099.

⁽⁹⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0213.

Woensdag 14 november 2017

- gezien zijn resolutie van 9 september 2015 over het verslag over de uitvoering, resultaten en algehele beoordeling van het Europees Jaar voor actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties 2012 ⁽¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 10 mei 2016 over nieuwe instrumenten voor territoriale ontwikkeling in het cohesiebeleid 2014-2020: geïntegreerde territoriale investeringen (ITI) en door de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkeling (CLLD) ⁽²⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 november 2011 over demografische verandering en de gevolgen daarvan voor het toekomstig cohesiebeleid van de EU ⁽³⁾,
- gezien zijn resolutie van 11 november 2010 over demografische vraagstukken en de solidariteit tussen de generaties ⁽⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 22 september 2010 over een Europese strategie voor de economische en sociale ontwikkeling van berggebieden, eilanden en dunbevolkte gebieden ⁽⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 21 februari 2008 over de demografische toekomst van Europa ⁽⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 23 maart 2006 over demografische vraagstukken en de solidariteit tussen de generaties ⁽⁷⁾,
- gezien het verslag van de Commissie met als titel „The 2015 Ageing Report. Economic and budgetary projections for the 28 EU Member States (2013-2060)” (European Economy 3|2015),
- gezien het zesde verslag van de Commissie over economische, sociale en territoriale cohesie, getiteld „Investeren in groei en werkgelegenheid — Bevorderen van ontwikkeling en goed bestuur in regio's en steden van de EU” van 23 juli 2014,
- gezien de mededeling van de Commissie van woensdag 26 april 2017 getiteld „Een initiatief om het evenwicht tussen werk en privéleven voor werkende ouders en mantelzorgers te ondersteunen” (COM(2017)0252),
- gezien de mededeling van de Commissie 29 april 2009 getiteld „Opvangen van de gevolgen van de vergrijzing in de EU (Vergrijzingsverslag 2009)”, (COM(2009)0180),
- gezien de mededeling van de Commissie van 10 mei 2007 getiteld „Meer solidariteit tussen de generaties” (COM(2007)0244),
- gezien de mededeling van de Commissie getiteld „De demografische toekomst van Europa: probleem of uitdaging?” van 12 oktober 2006 (COM(2006)0571),
- gezien de mededeling van de Commissie van 16 maart 2005 getiteld „Actieplan: „Demografische veranderingen: naar een nieuwe solidariteit tussen de generaties”” (COM(2005)0094),
- gezien de mededeling van de Commissie van 6 mei 2015 getiteld „Strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa” (COM(2015)0192),

⁽¹⁾ PB C 316 van 22.9.2017, blz. 145.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0211.

⁽³⁾ PB C 153 E van 31.5.2013, blz. 9.

⁽⁴⁾ PB C 74 E van 13.3.2012, blz. 19.

⁽⁵⁾ PB C 50 E van 21.2.2012, blz. 55.

⁽⁶⁾ PB C 184 E van 6.8.2009, blz. 75.

⁽⁷⁾ PB C 292 E van 1.12.2006, blz. 131.

Woensdag 14 november 2017

- gezien het advies van het Europees Comité van de regio's van 16 juni 2016 over de reactie van de EU op de demografische verandering ⁽¹⁾,
 - gezien de studie van september 2013 van zijn directoraat-generaal Intern Beleid (beleidsondersteunende afdeling B: Structuur- en Cohesiebeleid), getiteld „Hoe kunnen demografische problemen worden aangepakt met regionaal en cohesiebeleid?“,
 - gezien de ESPON-publicatie getiteld „Revealing territorial potentials and shaping new policies in specific types of territories in Europe: islands, mountains, sparsely populated and coastal regions” ⁽²⁾,
 - gezien artikel 52 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie regionale ontwikkeling en het standpunt in de vorm van amendementen van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (A8-0329/2017),
- A. overwegende dat demografische verandering tegenwoordig een reëel probleem vormt in Europa en de rest van de wereld en een van de belangrijkste problemen is, niet alleen in het algemeen, maar ook voor de lokale ontwikkeling en het territoriale ontwikkelingsbeleid in de EU, samen met werkgelegenheidsgerelateerde problemen, ongecontroleerde globalisering, klimaatverandering, de overgang naar een koolstofarme economie en de uitdagingen op het gebied van industriële en technologische ontwikkeling en sociale en economische inclusiviteit;
- B. overwegende dat, zoals in de meest postindustriële samenlevingen, de Europese bevolking al enkele decennia gekenmerkt wordt door een steeds langere levensduur en lage vruchtbaarheidscijfers, wat kan leiden tot een verandering in de bevolkingsopbouw en de leeftijdsopbouw, met als bijeffect dat de actieve bevolking krimpt en de bevolking als geheel vergrijs; overwegende dat de economische crisis, die de hele Europese Unie heeft getroffen, voor veel gebieden en regio's ernstige gevolgen heeft gehad, vooral voor de plattelandsgebieden, waar ze met name armoede en ontvolking heeft veroorzaakt; overwegende dat de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt sterk wordt gehinderd door een hardnekkig loonverschil tussen vrouwen en mannen en een toenemende pensioenkloof;
- C. overwegende dat snelle bevolkingsgroei in ontwikkelingslanden en demografische neergang van de EU-bevolking er op termijn naar verwachting toe zal leiden dat het aandeel van de bevolking van de Europese Unie in de wereldbevolking zal afnemen van 6,9 % in 2015 tot 5,1 % in 2060 ⁽³⁾;
- D. overwegende dat naar verwachting 132 van de 273 regio's van NUTS 2-niveau tussen 2015 en 2050 te maken zullen krijgen met een krimpende bevolking ⁽⁴⁾; overwegende voorts dat die afname vooral de lokale bestuurlijke eenheden (LBE's) zal treffen;
- E. overwegende dat de belangrijkste doelstelling voor de Unie en de lidstaten erin bestaat groei in zijn drie dimensies — slim, duurzaam en inclusief — te bevorderen;
- F. overwegende dat geografische en demografische kenmerken de problemen op het gebied van ontwikkeling kunnen aanscherpen; overwegende dat, om die reden, territoriale samenhang eveneens als doelstelling is opgenomen in het Verdrag van Lissabon, naast economische en sociale samenhang;
- G. overwegende dat demografische verandering niet alle landen en regio's op dezelfde manier treft, zowel door natuurlijke ontwikkelingen als migratiebewegingen, waarbij de meeste stedelijke gebieden en met name de grootstedelijke gebieden te maken krijgen met bevolkingsaanwas en de meeste plattelands- en afgelegen gebieden met bevolkingskrimp, met heel uiteenlopende situaties in de ultraperifere gebieden; overwegende dat deze disbalans zowel voor gebieden met bevolkingsgroei als gebieden met ontvolking grote problemen veroorzaakt; overwegende dat geïsoleerde gebieden en gebieden die moeilijk toegankelijk zijn, het meest ontvankelijk zijn voor bevolkingskrimp; overwegende dat, aan de andere kant, gewezen moet worden op de gevolgen van „suburbanisatie”, die, ten gevolge van de massale verhuizing van mensen uit grote steden naar omliggende gebieden, druk legt op zowel de lokale als de regionale autoriteiten;

⁽¹⁾ PB C 17 van 18.1.2017, blz. 40.

⁽²⁾ Werkdocument van EPSON. Luxemburg, ESPON EGTC, maart 2017.

⁽³⁾ Eurostat, 'De EU in de wereld', editie 2016.

⁽⁴⁾ Eurostat, „Eurostat regionaal jaarboek”, editie 2016.

Woensdag 14 november 2017

- H. overwegende dat de Europese regio's geen homogene gebieden zijn, dat ze soms zones met hoge werkloosheid of grote armoede tellen en aan bijzondere uitdagingen het hoofd moeten bieden, met name op het gebied van demografische verandering, waardoor het absoluut noodzakelijk is dat ze over doelgerichte instrumenten kunnen beschikken om de subregionale ongelijkheden te verkleinen en te zorgen voor een beter territoriaal evenwicht tussen stedelijke, peri-urbane en plattelandsgebieden;
- I. overwegende dat vrouwen, en met name alleenstaande moeders, meer te maken krijgen met armoede en uitsluiting;
- J. overwegende dat demografische verandering het moeilijker maakt om de sociale samenhang en het welzijn van de gehele bevolking te garanderen en om een evenwichtige economische groei te bevorderen; overwegende dat demografische verandering gevolgen heeft voor de infrastructuur en de toegankelijkheid en de kwaliteit van diensten, wat zich vertaalt in gebieden waar er geen connectiviteit of geen medisch zorgaanbod is en vaak het gevolg is van ontoereikende verbindingen tussen de stedelijke bevolking en de plattelandsbevolking;
- K. overwegende dat demografische verandering op verschillende gebieden beleidswijzigingen vergt die verband houden met een breed scala aan cohesiebeleidsterreinen; overwegende dat regionaal beleid en de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI), waaronder het Cohesiefonds, cruciale beleidsinstrumenten zijn om deze verandering aan te pakken;
- L. overwegende dat de niet-stedelijke gebieden in de Europese Unie goed zijn voor 113 miljoen bewoners, 12 miljoen landbouwbedrijven en 172 miljoen hectare landbouwgrond, en dat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de Europese economieën, culturen en ecosystemen;
- M. overwegende dat een adequate infrastructuur en een adequaat dienstenniveau bepalende factoren zijn voor de bevolkingsopbouw in regio's die dunbevolkt zijn of te kampen hebben met emigratie, en daardoor meer behoefte hebben aan investeringen en werkgelegenheid;
- N. overwegende dat een goede infrastructuur, de toegang tot openbare voorzieningen en hoogwaardige werkgelegenheid bepalende factoren zijn voor de beslissing om wel of niet in een bepaald gebied te blijven wonen;
- O. overwegende dat vrouwen meer te maken krijgen met armoede en sociale uitsluiting dan mannen — des te meer wanneer zij ouder zijn dan 60;
- P. overwegende dat demografische verandering een grotere impact heeft op regio's met een ontwikkelingsachterstand;
- Q. overwegende dat de demografische verandering waarmee landelijke gebieden worden geconfronteerd niet alleen ernstige demografische gevolgen heeft gehad, maar ook de economie, de samenleving, de levenskwaliteit en het milieu heeft aangetast en tot territoriale ontwrichting heeft geleid;
- R. overwegende dat gendergelijkheid een grondrecht, een gemeenschappelijke waarde van de EU en een noodzakelijke voorwaarde is voor de verwezenlijking van de EU-doelstellingen inzake groei, werkgelegenheid en sociale cohesie;
- S. overwegende dat gendergelijkheid een belangrijk instrument vormt voor economische ontwikkeling en sociale samenhang;
- T. overwegende dat negatieve demografische verandering de vraag naar sterkere solidariteit tussen generaties doet stijgen;

Algemene opmerkingen

1. benadrukt dat demografische verandering sterke economische, sociale, fiscale en milieudruk met zich meebrengt voor de regeringen, de regionale en lokale autoriteiten van de lidstaten waar het gaat om het aanbieden van openbare diensten, met name welzijns- en sociale voorzieningen, de aanleg en het beheer van infrastructuur, en de instandhouding van ecosystemen door middel van duurzame ruimtelijke ordening; benadrukt dat die druk zal toenemen door een afnemende actieve bevolking en een hogere afhankelijkheidsratio; benadrukt de cruciale rol van hoogwaardige publieke en private diensten; benadrukt het belang van toegankelijke hoogwaardige publieke en private diensten als middel om gendergelijkheid te waarborgen;

Woensdag 14 november 2017

2. is van mening dat demografische verandering moet worden aangepakt door een gecoördineerd optreden van alle Europese, nationale, regionale en lokale overheden, en door aanpassingsstrategieën te volgen die zijn afgestemd op de lokale en regionale omstandigheden waarbij sprake moet zijn van een doeltreffende meerlagige bestuurlijke aanpak, zowel bij het ontwerpen van dit gerichte beleid voor specifieke regio's als bij de uitvoering daarvan; is van mening dat een dergelijke gecoördineerde en integrale aanpak gericht moet zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit en het bieden van betere economische kansen aan burgers, alsook op het investeren in de kwaliteit, beschikbaarheid en betaalbaarheid van sociale en openbare voorzieningen in de betrokken regio's; is tevens van mening dat vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden erbij moeten worden betrokken; wijst erop dat bij een globale aanpak steeds rekening moet worden gehouden met de rol van steden, landelijke gebieden en visserij- en kustgebieden en van gebieden die met specifieke problemen kampen vanwege hun geografische of demografische situatie, wat betekent dat ook rekening moet worden gehouden met de specifieke uitdagingen waarmee ultraperifere gebieden, de meest noordelijk gelegen dunbevolkte gebieden, eilandgebieden, grensregio's en berggebieden worden geconfronteerd, zoals uitdrukkelijk erkend in het Verdrag van Lissabon; verzoekt de lidstaten en de Commissie rekening te houden met de effecten van verschillende beleidsmaatregelen op gendergelijkheid en demografische verandering;

3. erkent dat demografische verandering, die voor allerlei nieuwe problemen zorgt, op lokaal niveau ook ontwikkelingskansen met zich meebrengt ten gevolge van de veranderingen in de vraag van stedelijke samenlevingen, vooral met betrekking tot voeding, recreatie en ontspanning, door het potentieel van de landbouw, de bosbouw en de visserij, in de vorm van kwaliteitsvolle, veilige en gedifferentieerde producten; is van mening dat het plattelandstoerisme in het algemeen, en ecotoerisme, e-handel, gemeenschapsdiensten en de zilveren economie meer in het bijzonder, eveneens kansen bieden voor lokale ontwikkeling, door de waarde te verhogen van lokale agrarische en niet-agrarische producten, zoals ambachtelijke producten, borduurwerk en aardewerk, via een Europees systeem voor de bescherming van geografische aanduidingen; benadrukt in dit opzicht het belang van slimme specialisatiestrategieën om regio's en lokale gebieden te helpen activiteiten te ontplooiën met een hoge toegevoegde waarde en aantrekkelijke innoverende ecosystemen aan te leggen, vanuit een echte multifunctionele strategie voor plattelandontwikkeling, waarbij de circulaire economie in de ruimtelijke ordening wordt opgenomen; wijst erop dat agro-toerisme ook een belangrijke sector vormt, aangezien deze bijdraagt aan het behoud van een dynamische levensstijl in plattelandgebieden; benadrukt het belang van de sociale dialoog en de inbreng van sociale partners, samen met andere lokale belanghebbenden en autoriteiten in alle programmerings- en uitvoeringsfasen van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI) om beter te kunnen anticiperen op de effecten van demografische verandering op lokale arbeidsmarkten en nieuwe strategieën te ontwikkelen om die uitdagingen het hoofd te bieden;

Kenmerken van demografische verandering in de EU

4. merkt op dat veel EU-gebieden met betrekking tot demografische verandering nu vooral kampen met een verouderende bevolking wat wordt veroorzaakt door de ineenstortende bevolkingspiramide, dalende geboortecijfers en daardoor ook een drastische daling van het aantal kinderen en jongeren, een aanhoudende bevolkingskrimp, een tekort aan geschoolde werknemers, een gebrek aan banen, wegtrekkende jongeren op zoek naar banen en wijzigingen in de demografische structuur; erkent dat het huidige landbouwbeleid, de teloorgang van traditionele activiteiten, producten en productiesystemen, beroepsbevolking en lokale knowhow, de onzichtbaarheid van vrouwen op de arbeidsmarkt, het gebrek aan ondernemingszin, het beperkte of zelfs onbestaande territoriale concurrentievermogen vanwege een gebrek aan investeringen, het verlies van biodiversiteit, de omvorming van bos in maquis en het risico van bosbranden eveneens belangrijke problemen zijn die verband houden met demografische verandering; benadrukt dat de impact van deze trends van regio tot regio sterk verschilt, voor een deel vanwege de trek van mensen naar grote stedelijke centra op zoek naar banen;

5. benadrukt dat een van de belangrijkste doelstellingen van een demografisch beleid van de EU zou moeten zijn rekening te houden met alle regio's die kampen met demografische disbalans en de specifieke kenmerken van die regio's, factoren waarop het cohesiebeleid al langer probeert in te spelen en die na 2020 nog veel meer aandacht dienen te krijgen; wijst erop dat demografische verandering alle gebieden treft, zowel landelijke als stedelijke gebieden, maar dat de gevolgen ervan verschillen naargelang van diverse factoren, zoals de intensiteit en de snelheid waarmee zij zich voordoet, of het feit dat het om regio's met een immigratieoverschot of regio's met een krimpende bevolking gaat;

6. onderstreept de noodzaak om de kleine en middelgrote landbouwbedrijven in berggebieden en op het platteland te bevorderen en te steunen die, dankzij het gebruik van traditionele technieken en productiemethoden die op een geïntegreerde en duurzame wijze gebruikmaken van de natuurlijke rijkdommen — zoals de weides en verschillende soorten voedergewas —, producten produceren met bijzondere kwalitatieve kenmerken en zouden kunnen bijdragen aan het keren of afremmen van de ontvolking in deze gebieden;

Woensdag 14 november 2017

7. benadrukt dat die demografische fenomenen die zich nu voordoen in de Unie niet nieuw zijn, maar zich wel veel sterker dan ooit tevoren manifesteren, met name als gevolg van sociale en economische druk; wijst op de gestage toename van het aantal ouderen — circa 2 miljoen mensen per jaar worden 60 — wat op termijn belangrijke gevolgen heeft voor ruimtelijke ordening, huisvesting en vervoer, alsook voor andere soorten infrastructuur en voorzieningen; constateert met bezorgdheid dat regio's die gekenmerkt worden door een sterke afname van de bevolking in de werkende leeftijd bijzonder hard getroffen zullen worden door demografische problemen; erkent dat gebrek aan investeringen, gebrekkige infrastructuur, slechte verbindingen, beperkte toegang tot sociale voorzieningen en ontoereikende werkgelegenheid bepalende factoren zijn voor ontvolking; benadrukt dat demografische veranderingen aanzienlijke effecten kunnen hebben op met name de pensioenen en op de milieuduurzaamheid, aangezien zowel de ontvolking van plattelandsgebieden als de toenemende verstedelijking gevolgen hebben voor ecosystemen, het natuurbehoud en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met specifieke repercussies voor het stedelijk grondgebruik, de infrastructuur, de huizenmarkt en groenvoorzieningen;

8. is van mening dat er ook op horizontale wijze rekening gehouden moet worden met de genderdimensie van demografische verandering, omdat regio's die kampen met demografische neergang ook last hebben van disbalans op gender- en leeftijdsgebied door wegtrekkende bevolking; meent dat de uitdagingen die voortvloeien uit demografische verandering kunnen en moeten worden aangepakt binnen een beleidskader dat gericht is op gendergelijkheid en dat gender dan ook onderdeel moet uitmaken van alle debatten over kwesties die verband houden met demografische ontwikkelingen; is daarom van mening dat de uitvoering van gendermainstreaming binnen alle Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI) in de toekomst verder moet worden versterkt;

9. herinnert eraan dat de Europa 2020-strategie de demografische uitdagingen aanpakt in de meeste van haar zeven vlaggenschipinitiatieven, die zijn opgezet om de problemen van de Unie te overwinnen en haar fundamentele prioriteiten op het gebied van werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, armoedebestrijding en klimaat en energie te bepalen, en onderstreept dat de toepassing van die strategie en de bijbehorende vlaggenschipinitiatieven voor een wezenlijk deel gebaseerd is op financiële steun uit de instrumenten van het cohesiebeleid, met inbegrip van de bepalingen om demografische veranderingen en vergrijzing tegen te gaan; wijst erop dat die dimensies nadruk moeten krijgen in alle instrumenten van de Europese Unie;

10. is van mening dat de uitdagingen die voortvloeien uit de afname en vergrijzing van de bevolking een objectieve, grondige en allesomvattende herbeoordelingen zullen vergen van veel economische, sociale en politieke beleidsmaatregelen en -programma's, waarin een langetermijnvisie zal moeten worden opgenomen;

Coördinatie van EU-beleid

11. dringt aan op sterkere coördinatie van de EU-beleidsinstrumenten, in het bijzonder van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI), inclusief het Cohesiefonds, de Europese territoriale samenwerking, het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI) en de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen (CEF), om te zorgen voor een gecoördineerdere aanpak van demografische verandering; acht het zinvol dat, aangezien de tot nu toe gehanteerde instrumenten niet hebben kunnen verhinderen dat de demografische onevenwichtigheden toenemen, het huidige beleid en de werking van al de genoemde mechanismen grondig worden herzien; verheugt zich in dit verband over de gedane pogingen om de synergieën tussen de Europese structuur- en investeringsfondsen en het EFSI te maximaliseren; dringt er nogmaals bij de Commissie op aan een strategie voor demografische verandering voor te stellen waarin de volgende domeinen prioriteit krijgen: waardig werk en kwaliteitsvolle arbeidsbetrekkingen, met bijzondere aandacht voor het nieuwe werken en de sociale functie ervan; het territoriale aspect van het beleid ter bevordering van de economische activiteit en de werkgelegenheid; het stimuleren van infrastructuur om gebieden met demografische uitdagingen toegankelijk te maken en hun concurrentievermogen te versterken, als factor in de keuze van de vestigingsplaats van ondernemingen; het uitbreiden van de dekking van ICT, die zowel in prijs als kwaliteit concurrerend moet zijn, naar dunner bevolkte gebieden; de verlening van basisdiensten van een welvaartsstaat in gebieden met demografische uitdagingen; plaatselijk openbaar vervoer om te zorgen voor toegankelijkheid van openbare diensten; beleid dat is opgesteld om te zorgen voor een betere evenwicht tussen werk- en privéleven, duurzame generatievernieuwing en passende zorg voor afhankelijke personen; beleid inzake de opvang, integratie en terugkeer van migranten en vluchtelingen die internationale bescherming genieten; en een uitgebreid gebruik van nieuwe, aantrekkelijkere kaders om informatie over het leven op het platteland te verspreiden; onderstreept het belang van bestaande initiatieven als het Europees innovatiepartnerschap inzake actief en gezond ouder worden, Ambient Assisted Living en de kennis- en innovatiegemeenschappen Digital en Health van het EIT; roept de Commissie op om bij de aanpak van de demografische problemen waarmee Europese regio's te kampen hebben rekening te houden met de oplossingen die al in het kader van deze initiatieven zijn ontwikkeld; wijst op het belang van het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren ter ondersteuning van onderwijs en opleiding in gebieden waar ontvolking dreigt; is van mening dat in het initiatief „Beter wetgeven” moet worden bepaald dat in de effectbeoordeling die aan elk Europees wetgevingsinitiatief voorafgaat, ook moet worden gekeken naar eventuele effecten op demografisch gebied;

Woensdag 14 november 2017

12. benadrukt dat de EU demografische overwegingen moet meenemen in het gehele beleidsspectrum, en in haar begroting rubrieken moet opnemen die de ontwikkeling van dit beleid mogelijk moeten maken, in het bijzonder op het gebied van cohesie, werkgelegenheid, landbouw, milieu, de informatiemaatschappij, O&O&i (onderzoek, ontwikkeling en innovatie), werkgelegenheid, onderwijs, sociaal beleid en vervoer; acht het noodzakelijk dat de Unie in het ontwerp van haar beleid de bevindingen van demografische effectbeoordelingen meeneemt en in de evaluatie van de resultaten en ongewenste effecten ervan rekening houdt met demografische criteria om een benadering van demografische verandering te stimuleren, waarbij de regionale en lokale autoriteiten worden betrokken; is van mening dat bijzondere aandacht moet worden geschonken aan plattelandsgebieden, waar deze demografische problemen bijzonder acuut zijn; wijst in dit verband op het potentieel van het Smart Villages-initiatief, waarbij plattelandsgemeenschappen met innovatie en moderne technologieën als 5G kunnen worden gerevitaliseerd; benadrukt verder het belang van een intensievere samenwerking tussen landelijke en stedelijke gebieden; benadrukt het belang van het verschaffen van universele toegang tot hoogwaardige en betaalbare openbare voorzieningen en infrastructuur, met name voor kinderen, jongeren en ouderen, met het oog op de bevordering van sociale inclusie, het garanderen van gendergelijkheid, en het verzachten van de effecten van demografische verandering; benadrukt dat, om de gemeenschappen in stand te houden en met name in gebieden waar ontvolking dreigt, nieuwe kansen voor betaalde werkgelegenheid moeten worden gecreëerd en dat de juiste voorwaarden moeten worden geschapen om een goed evenwicht tussen werk en privéleven mogelijk te maken; acht het belangrijk aan te dringen op een holistische geografische kijk op stedelijke en landelijke gebieden als elkaar aanvullende functionele ruimten; onderstreept dat de verschillende fondsen verder moeten worden geïntegreerd om voor een werkelijk participatieve en duurzame lokale ontwikkeling te zorgen; wijst erop dat het demografische beleid van de EU ernaar zou moeten streven vollediger te zijn, en meer met de lidstaten en horizontaal afgestemd zou moeten worden; herinnert eraan dat de Europese Unie niet alleen middelen voor territoriale ontwikkeling verstrekt, maar ook in grote mate bepaalt in hoeverre lokale en regionale overheden hun eigen middelen kunnen gebruiken om socio-territoriale ongelijkheden aan te pakken; wijst erop dat, hoewel de uitzonderingen waarvoor geen kennisgeving nodig is — door de modernisering van de overheidssteun — geleidelijk aan zijn vereenvoudigd en uitgebreid, het huidige kader nog steeds te complex en te belastend is voor de kleinste lokale en regionale overheden; is van mening dat, hoewel de regels voor overheidsopdrachten in 2014 zijn vereenvoudigd, er nog steeds te veel belemmeringen bestaan voor kleine lokale en regionale overheden om de economie in deze gevoelige zones te kunnen verbeteren;

13. is van mening dat de EU het migratie- en integratiebeleid in de lidstaten zou moeten ondersteunen, door de rechten en bevoegdheden van die lidstaten te eerbiedigen, alsmede het subsidiariteitsbeginsel, om de negatieve demografische trends te remmen; benadrukt de belangrijke rol van beleid dat gericht is op de vorming en ondersteuning van gezinnen; is van mening dat lokale en regionale instanties in staat moeten worden gesteld om het integratiebeleid met succes toe te passen op het terrein; is van mening dat lokale en regionale autoriteiten actief moeten deelnemen aan maatregelen die getroffen worden om demografische problemen aan te pakken; vraagt om in de jaarlijkse groeianalyse en de landspecifieke aanbevelingen rekening te houden met regionale verschillen en met onevenwichtigheden tussen de regio's in de lidstaten; is van mening dat samenwerking in grensregio's zowel de eisen als de reikwijdte van grensoverschrijdende initiatieven tot uitdrukking moet brengen; stelt voor om op dit gebied opleidingsprogramma's te ontwikkelen om tot een beter begrip en groter bewustzijn te komen van de relevante aspecten; is van mening dat demografische problemen een integrale aanpak in heel Europa vergen en dat het oplossen van het probleem in één deel van het continent niet mag leiden tot negatieve gevolgen voor andere gebieden in Europa; roept op tot de totstandbrenging, op pan-Europees niveau, van netwerken voor de uitwisseling van goede praktijken en ervaringen waarmee lokale en regionale autoriteiten, alsook betrokken maatschappelijke organisaties elkaar kunnen adviseren over de aanpak van de problemen die voortvloeien uit demografische verandering;

De effectiviteit van Europese fondsen verhogen

14. benadrukt dat de effectiviteit van ESI-fondsen om de demografische verandering aan te pakken gedurende de komende programmeringsperiode moet worden verhoogd door: meer en specifiekere aandacht voor demografische verandering als prioritair gebied in de definitieve verordeningen en in de richtsnoeren ter ondersteuning van de lidstaten, de regio's en de lokale overheden, waarbij moet worden nagegaan wat het potentieel is van de ESI-fondsen bij de aanpak van demografische verandering en bij de vaststelling en uitvoering van partnerschapsovereenkomsten en operationele programma's; een pro-actievere benadering van demografische beleidsvorming en de uitwisseling van goede praktijken en ervaringen in het kader van de verwerving van institutionele kennis; de verlening van technische ondersteuning aan de beheerinstanties en de lokale belanghebbenden bij de uitvoering van doeltreffend beleid waarmee demografische verandering nationaal en regionaal wordt aangepakt; de verplichte actieve deelname van lokale overheden aan het ontwerp, het beheer en de interne evaluatie van de programma's voor de uitvoering van de fondsen en de noodzakelijke vaststelling van zones die met demografische uitdagingen worden geconfronteerd op NUTS 3-niveau en op LBE-niveau; pleit voor het

Woensdag 14 november 2017

bieden van technische bijstand en opleiding aan lokale belanghebbenden en de beheerinstanties met het oog op de tenuitvoerlegging van effectieve beleidsmaatregelen waarmee demografische verandering op nationaal, regionaal en lokaal niveau het hoofd wordt geboden; is van mening dat regionale subsidies op NUTS 2-niveau in sommige lidstaten vaak socio-territoriale, intra-regionale en zelfs supra-regionale ongelijkheden verhullen; vraagt om in de EU-kaarten een passende schaal te hanteren om territoriale problemen correct weer te geven, om er zo toe bij te dragen dat de steun wordt toegespitst op de meest achtergestelde regio's;

15. vraagt dat het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) een grotere bijdrage levert en meer steun biedt om ervoor te zorgen dat gebieden die sterk te lijden hebben onder vergrijzing, landelijkheid en ontvolking hun infrastructuur voor vervoer en telecommunicatie kunnen verbeteren, de digitale kloof (ook tussen generaties) kunnen verkleinen en over betere openbare diensten kunnen beschikken; benadrukt in dit verband het belang van e-gezondheid; roept de lidstaten en regio's op om beschikbare middelen gericht te investeren om demografische veranderingen en de gevolgen ervan het hoofd te bieden;

16. dringt er bij de Commissie op aan cohesiebeleidsmaatregelen te gebruiken om de toenemende migratie uit dunbevolkte regio's af te remmen, waar gepaste infrastructuur en een adequaat dienstenniveau essentiële voorwaarden zijn om vooral gezinnen met kinderen daar te houden;

17. benadrukt dat het Europees Sociaal Fonds meer werk moet maken van het opleiden van jongeren, dat het de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt moet stimuleren, het evenwicht tussen werk en gezin moet bevorderen en de digitale uitsluiting van ouderen moet tegengaan; benadrukt verder dat het fonds door bijscholingsprogramma's de werkgelegenheidsvooruitzichten voor de inwoners van krimpende gebieden moet verbeteren, en door de sociale en digitale inclusie van vrouwen, jongeren en ouderen in die gebieden te verbeteren; wijst er in dat verband op dat wanneer het ESF wordt gebruikt om ultraperifere regio's te steunen, ernaar wordt gestreefd een beter evenwicht tussen werk en privéleven te bewerkstelligen; verzoekt de Commissie te overwegen om een specifiek fonds op te zetten, binnen de bestaande fondsen, voor gebieden met ernstige en permanente demografische belemmeringen; vraagt om de middelen te verdelen op basis van regelingen waarin prioriteiten worden vastgesteld voor de korte, middellange en lange termijn; benadrukt het belang om het Cohesiefonds een rol te geven in de toekomstige strategieën voor de aanpak van demografische verandering; herinnert eraan dat het fonds is opgericht ter versterking van de economische, sociale en territoriale cohesie in de Unie; meent dat het belangrijk is om door middel van het ESF veel meer steun te verlenen aan kleine organisaties die innovatieve maatschappelijke projecten ontwikkelen en uitvoeren, alsook aan pan-Europese transnationale proefprojecten gericht op de aanpak van sociale en werkgelegenheidsproblemen, met het oog op de bevordering van innovatieve regionale, grensoverschrijdende, transnationale en macro-regionale samenwerking waarmee het hoofd kan worden geboden aan de uitdagingen die voortvloeien uit demografische verandering;

18. betreurt het feit dat, zoals in Speciaal verslag nr. 5/2017 van de Europese Rekenkamer wordt onderstreept, de EU-jongerengarantie, die erop gericht zou moeten zijn jonge mensen zonder werk, opleiding of scholing te helpen, matige vooruitgang heeft geboekt, en de resultaten ervan niet voldoen aan de initiële verwachtingen;

19. is van mening dat het EFSI, om territoriale breuken te vermijden, ten goede moet komen aan gebieden met een beperktere demografische dynamiek door een verhoging van de investeringen in prioritaire domeinen voor de EU, zoals energie, vervoer, onderwijs, bedrijfsleven, innoverend onderzoek, mkb, onderwijs of sociale infrastructuur; is van mening dat het idee om demografisch achtergestelde regio's een speciale status te geven moet worden besproken bij de ontwikkeling van het cohesiebeleid na 2020;

De toekomst van het cohesiebeleid om demografische verandering aan te pakken

20. is van mening dat het cohesiebeleid over passende instrumenten moet beschikken om demografische verandering het hoofd te helpen bieden, met name in verband met ander Europees, nationaal en regionaal beleid, zowel wat de vergrijzing als wat de ontvolking betreft, en dat het bijgevolg een prominentere rol moet spelen om regio's te ondersteunen bij de aanpassing aan demografische verandering; is van mening dat dit ook tot uitdrukking moet komen in de fondsspecifieke verordeningen die de demografische verandering aanpakken, in overeenstemming met artikel 174 VWEU; vraagt om een nauwkeurige definitie van het concept „ernstige en permanente demografische belemmeringen” uit artikel 174 VWEU en artikel 121 van Verordening (EU) nr. 1303/2013, waarmee de demografische uitdagingen in statistische termen kunnen worden uitgedrukt; onderstreept het belang van het verband tussen stad en platteland, en verzoekt de Commissie om na te denken over de mogelijkheid om integrale strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling aan te vullen met partnerschappen voor duurzame stedelijk-landelijke ontwikkeling; is van mening dat de Commissie proactieve maatregelen moet nemen om de negatieve effecten van demografische verandering te ondervangen en technische bijstand moet verlenen aan de regio's die het meest door ontvolking worden getroffen;

Woensdag 14 november 2017

21. benadrukt dat het cohesiebeleid de inzetbaarheid en inclusie van vrouwen moet bevorderen, met name van moeders die moeite hebben om werk te vinden; pleit er daarom voor vrouwen toegang te geven tot opleidings- en leerprogramma's; wijst er echter op dat de verkregen kwalificaties moeten aansluiten op de vraag op de arbeidsmarkt; benadrukt het belang om jonge moeders te helpen weer aan het werk te gaan door betrouwbare dagopvangfaciliteiten te bieden voor kinderen van alle leeftijden, met inbegrip van voorschoolse leervoorzieningen, om ontvolking tegen te gaan;

22. meent dat de regio's, om de demografische problemen aan te pakken, de Europese structuur- en investeringsfondsen proactiever zouden moeten gebruiken om de werkloosheid onder de jeugd te bestrijden en jongeren de mogelijkheid te bieden een behoorlijke loopbaan te starten; merkt op dat dit zou kunnen worden bereikt door opleidingsprogramma's en het ondernemerschap bij jongeren te ondersteunen;

23. dringt aan op een wettelijk kader in de toekomstige verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen (GBV) om gebieden met ernstige en permanente demografische belemmeringen specifiek te erkennen; pleit voor een proactievare en gerichtere aanpak bij de demografische beleidsvorming, aangezien de belangrijke regionale verschillen in demografische patronen waarschijnlijk zullen leiden tot aanzienlijke asymmetrische sociaal-economische effecten op gebieden in Europa, waardoor de regionale verschillen nog verder zouden kunnen toenemen; vraagt om de nieuwe instrumenten die een bottom-upaanpak en meerlagig bestuur moeten stimuleren, bijvoorbeeld via door de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkeling (CLLD) en geïntegreerde territoriale investeringen (ITI), te versterken en te stroomlijnen, teneinde het lokale en regionale niveau nog verder te integreren in een geïntegreerde en holistische aanpak van regionale ontwikkeling; pleit voor het ontstaan van portaaldiensten, zodat bedrijven op het platteland beter met stedelijke bedrijven verbindingen kunnen leggen; benadrukt dat, in het kader van het toekomstige cohesiebeleid, meer rekening moet worden gehouden met de specifieke territoriale kenmerken die op subregionaal niveau tot uiting komen; onderstreept dat het gebrek aan capaciteit en krachtige governance bij veel regionale en lokale overheden een van de belangrijkste belemmeringen vormt voor het welslagen van de ESI-fondsen en dringt in dit verband aan op instrumenten voor capaciteitsopbouw;

24. verzoekt de Commissie te overwegen nieuwe criteria vast te stellen om regio's die kampen met demografische verandering te identificeren aan de hand van demografische en economische variabelen, milieueffecten en toegankelijkheid van de regio's, en onderzoek te verrichten naar mogelijke sociaal-economische en milieu-indicatoren in aanvulling op de bbp-indicator, waaronder criteria als sociaal kapitaal, levensverwachting en milieukwaliteit; is van mening dat het bbp en bevolkingsdichtheid niet volstaan als criteria om regio's met ernstige en permanente demografische belemmeringen te identificeren; verzoekt de Commissie te overwegen om naast de bbp-indicator nieuwe dynamische indicatoren vast te stellen, zoals een demografische indicator, en in het bijzonder de regionale index voor sociale vooruitgang van de EU, die een vollediger beeld geven van de specifieke uitdagingen waarmee deze gebieden worden geconfronteerd, of een aanvullende speciale toewijzing te overwegen voor deze regio's, vergelijkbaar met de toewijzing voor dunbevolkte gebieden voorzien in de huidige programmeringsperiode (GBV, bijlage VII, punt 9); benadrukt het belang van specifieke instrumenten voor het toezicht op en de evaluatie van het potentieel en de werkelijke effecten van de ESI-fondsen in de aanpak van de demografische verandering, door richtsnoeren te verstrekken voor de ontwikkeling van de nodige demografische indicatoren; benadrukt het belang van de beschikbaarheid van betrouwbare, actuele, uitgesplitste statistieken voor een doeltreffender en objectiever politiek bestuur, en met name voor een nauwkeuriger begrip van de intrinsieke kenmerken van de verschillende dunbevolkte gebieden in de Unie; roept Eurostat daarom op de relevante statistieken gedetailleerder te maken om een gepast Europees demografisch beleid te kunnen vormgeven, met name wat betreft demografische, gezinsgerelateerde, sociale en economische indicatoren; dringt er daarom op aan de statistieken ten minste op subregionaal niveau (d.w.z. NUTS 3 — niveau) uit te splitsen;

25. is van mening dat het toekomstige cohesiebeleid ook specifieke beleidsmaatregelen moet bevatten voor gebieden die het sterkst te lijden hebben van demografische uitdagingen en meer flexibiliteit moet bieden bij de keuze van de thematische doelstellingen of bij de medefinancieringspercentages, om zo intra-regionale of inter-regionale strategieën op te zetten binnen eenzelfde lidstaat, met lokale participatie; roept de Commissie op om het bestaan van een nationale strategie voor demografische ontwikkeling als een nieuwe ex-antevoorwaarde te overwegen;

26. dringt er bij de Commissie op aan een vlaggenschipinitiatief inzake demografie in de Europa 2020-strategie op te nemen, dat wordt gefinancierd door de bestaande ESI-fondsen en een reeks maatregelen omvat binnen drie categorieën: slimme groei, door middel van maatregelen die regio's met demografische uitdagingen helpen op het gebied van ICT, O&O&i en mkb; inclusieve groei, met specifieke maatregelen om jongeren aan te moedigen in hun regio te blijven, door te zorgen voor duurzame generatievernieuwing, zelfstandig ondernemerschap en sociale inclusie van migranten en vluchtelingen die internationale bescherming genieten; en duurzame groei, door middel van maatregelen die die regio's helpen om te investeren in een „groene economie”, met duurzame vervoerssystemen; is verheugd over de EU-actie voor „slimme dorpen”, waarin wordt gepleit voor beleid waarin bijzondere aandacht wordt besteed aan het overbruggen van de

Woensdag 14 november 2017

digitale kloof tussen landelijke en stedelijke gebieden en gebruik te maken van het potentieel dat worden geboden door connectiviteit en digitaliseren van plattelandsgebieden en dat het slimme-eiland-initiatief steunt als een lokale poging van de Europese eilandautoriteiten en -gemeenschappen die het leven op eilanden willen verbeteren door middel van duurzame en geïntegreerde oplossingen;

27. is van mening dat in het post-2020 Meerjarig Financieel Kader een sterke en duidelijke impuls gegeven moet worden aan de demografische uitdagingen, rekening houdend met de huidige demografische situatie en trends, en dat het ruimte moet bieden aan de bevordering van oplossingen waarin gebruik wordt gemaakt van gerichte maatregelen zoals een begrotingspost met middelen, in voorkomend geval; verzoekt om de diensten en infrastructuur die de sociale inclusie bevorderen te versterken in het GLB, via de tweede pijler daarvan, die gericht is op plattelandontwikkeling en wordt gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling (Elfpo), en om de trends van sociale en economische achteruitgang en ontvolking in gebieden met ernstige en permanente demografische belemmeringen te keren; verzoekt de nationale, regionale en lokale autoriteiten om ervaringen, beste praktijken en nieuwe methoden uit te wisselen met betrekking tot het voorkomen van de negatieve gevolgen van een demografisch veranderingsproces; is van mening dat de trans-Europese vervoersnetwerken (TEN-V) en de snelwegen op zee (SoZ) zich ook dienen uit te strekken tot gebieden met ernstige en permanente demografische belemmeringen;

28. onderstreept de toegevoegde waarde van door de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkeling (CLLD) als één methodiek voor alle Europese structuur- en investeringsfondsen ten behoeve van de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van geïntegreerde en op maat gesneden bottom-up-oplossingen; betreurt echter dat de CLLD alleen verplicht is voor het Elfpo en dat lokale en participatieve benaderingen bij EFRO, ESF en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV) steeds minder worden gebruikt; roept de Commissie daarom op het gebruik van CLLD verplicht te stellen voor alle ESF-fondsen;

o

o o

29. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.
